

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

13 декември 2012 година *

„Директива 2004/18/ЕО — Член 45, параграф 2, първа алинея, буква г) — Директива 2004/17/ЕО — Член 53, параграф 3 и член 54, параграф 4 — Обществени поръчки — Сектор на пощенските услуги — Основания за изключване от процедурата за възлагане на обществена поръчка — Сериозно професионално нарушение — Защита на общественния интерес — Запазване на лоялна конкуренция“

По дело C-465/11

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Krajowa Izba Odwoławcza (Полша) с акт от 30 август 2011 г., постъпил в Съда на 9 септември 2011 г., в рамките на производство по дело

Forposta SA,

ABC Direct Contact sp. z o.o.

срещу

Poczta Polska SA,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: г-н К. Lenaerts, изпълняващ функцията на председател на трети състав, г-н Е. Juhász (докладчик), г-н G. Arestis, г-н J. Malenovský и г-н Т. von Danwitz, съдии,

генерален адвокат: г-н J. Mazák,

секретар: г-н М. Alekseyev, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 26 септември 2012 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Forposta SA и ABC Direct Contact sp. z o.o., от г-н Р. Gruszczyński и г-жа А. Starczewska-Galos, radcy prawni,
- за Poczta Polska SA, от г-н Р. Burzyński и г-н Н. Kornacki, radcy prawni,
- за полското правителство, от г-н М. Szpunar и г-н В. Majczyna както и от г-жа М. Laszuk и г-жа Е. Gromnicka, в качеството на представители,

* Език на производството: полски.

— за италианското правителство, от г-жа G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от г-н S. Varone, avvocato dello Stato,

— за Европейската комисия, от г-жа K. Herrmann и г-н A. Tokár, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 45, параграф 2, първа алинея, буква г) от Директива 2004/18/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 година относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки за строителство, доставки и услуги (ОВ L 134, стр. 114; Специално издание на български език глава 6, том 8, стр. 116, поправка в ОВ L 182, 2008 г., стр. 282) във връзка с член 53, параграф 3 и член 54, параграф 4 от Директива 2004/17/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 година относно координирането на процедурите за възлагане на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги (ОВ L 134, стр. 1; Специално издание на български език глава 6, том 8, стр. 3, поправка в ОВ L 182, 2008 г., стр. 169).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Forposta SA, по-рано Praxis sp. z o.o., и ABC Direct Contact sp. z o.o., от една страна, и Poczta Polska SA (наричано по-нататък „Poczta Polska“), от друга страна, относно решението на последното да изключи Forposta SA и ABC Direct Contact sp. z o.o. от процедурата за възлагане на обществена поръчка, започната от Poczta Polska.

Правна уредба

Право на Съюза

- 3 В глава VII, раздел 2 от Директива 2004/18, озаглавен „Критерии за качествен подбор“, се съдържа член 45, озаглавен „Лично състояние на кандидата или оферента“. В параграф 1 от този член са изброени основанията, които задължително водят до изключването на кандидата или оферента от процедура за възлагане на обществена поръчка, а в параграф 2 от същия член са изброени основанията, които могат да доведат до такова изключване. Последният параграф гласи:

„Всеки икономически оператор може да бъде изключен от участие в процедура за възлагане на поръчка, когато този икономически оператор:

- а) е в несъстоятелност или е в ликвидация, когато неговата дейност се управлява от съда, когато е сключил споразумение с кредитори, когато е преустановил дейността си или се намира в аналогична ситуация, произтичаща от подобна процедура съгласно националните законови и подзаконови актове;
- б) е в производство по обявяване в несъстоятелност, производство за налагане на принудителна ликвидация или за управление на неговата дейност от съда, или е в процес на сключване на споразумение с кредитори или е обект на подобно производство съгласно националните законови и подзаконови актове;

- в) е осъден със съдебно решение, което има сила на пресъдено нещо съгласно правните норми на страната и с което се установява правонарушение, свързано с професионалното му поведение;
- г) е виновен за сериозно професионално нарушение, доказано с всяко средство, с което могат да си послужат възлагащите органи;
- д) не е изпълнил задълженията си, свързани с плащането на вноски за социалното осигуряване, съгласно правните норми на страната, в която той е установен или съгласно тези на страната на възлагащия орган;
- е) не е изпълнил задълженията си, свързани с плащането на данъци, съгласно правните норми на страната, в която той е установен или съгласно тези на страната на възлагащия орган;
- ж) е виновен за сериозно по своя характер даване на невярна информация, изисквана по настоящия раздел, или не е предоставил изискваната информация.

Държавите членки определят, в съответствие с националното си право и при спазване на общностното законодателство, условията за прилагането на настоящия параграф“.

- 4 Раздел 1 от глава VII на Директива 2004/17 е озаглавен „Квалификационен и качествен подбор“. Член 53, който е част от същия раздел, е озаглавен „Квалификационни системи“ и гласи:

„1. Възложителите, които искат, могат да създадат и да използват квалификационна система за икономически оператори.

Възложителите, които създават или използват квалификационна система, гарантират, че икономическите оператори по всяко време могат да поискат да бъдат квалифицирани.

[...]

3. Критериите и правилата за квалифициране, посочени в параграф 2, могат да обхващат критериите за изключване, посочени в член 45 от Директива 2004/18/ЕО при условията, предвидени в не[го].

Когато възложителят е възлагащ орган по смисъла на член 2, параграф 1, буква а), тези критерии и правила обхващат критериите за изключване, посочени в член 45, параграф 1 от Директива 2004/18/ЕО.

[...]“.

- 5 Член 54 от Директива 2004/17, който е част от същия раздел 1 и е озаглавен „Критерии за качествен подбор“, гласи в параграфи 1 и 4:

„1. Възложителите, които определят критерии за подбор в открита процедура, правят това в съответствие с обективни правила и критерии, които са достъпни на заинтересованите икономически оператори.

[...]

4. Критериите, които са посочени в параграфи 1 и 2, могат да обхващат критериите за изключване, посочени в член 45 от Директива 2004/18/ЕО [при предвидените в него условия].

Когато възложителят е възлагащ орган по смисъла на член 2, параграф 1, буква а), критериите и правилата, посочени в параграфи 1 и 2 на настоящия член, включват критериите за изключване, посочени в член 45, параграф 1 от Директива 2004/18/ЕО“.

Полско право

- 6 Законът за обществените поръчки от 29 януари 2004 г. (Dz. U № 113, позиция 759, наричан по-нататък „Законът за обществените поръчки“) определя принципите и процедурите за възлагане на обществени поръчки, както и компетентните в тази област органи. Законът за изменение от 25 февруари 2011 г. (Dz. U № 87, позиция 484), който влиза в сила на 11 май 2011 г., въвежда точка 1. а) в член 24, параграф 1 от Закона за обществените поръчки. Така изменената разпоредба гласи:

„1. От процедурата за възлагане на обществена поръчка се изключват:

[...]

1. а) икономически оператори, спрямо които съответният възлагащ орган е прекратил, развалил или се е отказал от изпълнението на договор за възлагане на обществена поръчка поради обстоятелства, за които отговорят икономическите оператори, щом като прекратяването, развалянето или отказът са извършени в рамките на 3 години преди откриване на процедурата за възлагане на обществената поръчка и стойността на неизпълнената част от обществената поръчка възлиза на най-малко 5 % от общата стойност на поръчката;

[...]“.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 7 Poczta Polska — дружество с държавно участие в капитала, извършващо дейност в областта на пощенските услуги, е възложител по смисъла на Директива 2004/17. Това дружество започва открита процедура за възлагане на обществена поръчка за „доставката на вътрешни и международни колетни пратки, на колетни пратки с допълнителни услуги, на пратки с наложен платеж и на изпращани при особени условия колетни пратки“. Съгласно съдържащите са в акта за преюдициално запитване констатации стойността на тази поръчка превишава прага, над който се прилагат нормите на правото на Съюза в областта на обществените поръчки.
- 8 Този възложител приема, че Forposta SA и ABC Direct Contact sp. z o.o. са подали най-изгодните оферти за определени обособени позиции на поръчката и ги кани да сключат договор. Този избор не е оспорен от нито един от участниците в процедурата. На определената за подписване на договора дата — 21 юли 2011 г., обаче Poczta Polska отменя възлагането на обществената поръчка, с мотива че икономическите оператори, представили избраните оферти, подлежат на задължително изключване от процедурата на основание член 24, параграф 1, точка 1. а) от Закона за обществените поръчки.
- 9 Двете засегнати дружества обжалват това решение пред Krajowa Izba Odwoławcza, като изтъкват, че посочената национална разпоредба противоречи на член 45, параграф 2, първа алинея, буква г) от Директива 2004/18. По-конкретно според тях обхватът на условията, определени от националната разпоредба, е много по-широк от обхвата на предвиденото в правото на Съюза условие, което предвижда като основание за изключване единствено „сериозно професионално нарушение“, а такова сериозно нарушение не е налице по спора в главното производство.

- 10 Запитващата юрисдикция посочва, че при приемането на член 24, параграф 1, точка 1. а) от Закона за обществените поръчки националният законодател е посочил, че се основава на член 45, параграф 2, първа алинея, буква г) от Директива 2004/18, и изразява съмнения относно съответствието на тази национална разпоредба с разпоредбата на правото на Съюза, която представлява нейна основа, съмнения, обосновани от следните съображения.
- 11 На първо място, предвиденото в посочената разпоредба от Директива 2004/18 основание за изключване е „сериозно професионално нарушение“ — понятие, което в юридическия език се отнася по-скоро до нарушение на принципите, отнасящи се етиката, достойнството и професионалната съвест. Извършило такова нарушение лице носи професионална отговорност по-специално по реда на дисциплинарното производство, открито от компетентните професионални организации. Така, по сериозното професионално нарушение се произнасят професионалните организации или съдилищата, а не възлагащите органи, както е предвидено в разглежданата национална разпоредба.
- 12 На второ място, възприетото в член 24, параграф 1, точка 1. а) от Закона за обществените поръчки понятие за обстоятелства, „за които отговорят икономическите оператори“, е значително по-широко от понятието за сериозно професионално нарушение, за което „е виновен [икономическият оператор]“, съдържащо се в член 45, параграф 2, първа алинея, буква г) от Директива 2004/18, и следователно не може да се използва в разпоредби, с които се установяват санкции.
- 13 На трето място, като се има предвид, че посочената разпоредба от Директива 2004/18 изисква нарушението да е „сериозно“, възможно е да има съмнение дали неизпълнение на 5 % от стойността на договора може да се квалифицира като сериозно нарушение. В това отношение запитващата юрисдикция посочва, че когато са налице условията, предвидени от разглежданата в главното производство национална разпоредба, възлагащият орган е длъжен да изключи съответния икономически оператор и няма никаква възможност да вземе предвид индивидуалното положение на последния, което може да доведе до нарушение на принципа на пропорционалност.
- 14 На последно място, запитващата юрисдикция посочва, че съгласно практиката на Съда (Решение от 16 декември 2008 г. по дело *Michaniki*, C-213/07, Сборник, стр. I-9999 и Решение от 23 декември 2009 г. по дело *Serrantoni и Consorzio stabile edili*, C-376/08, Сборник, стр. I-12169) Директива 2004/18 допуска възможността държава членка да предвиди основания за изключване, различни от посочените в член 45, параграф 2 от директивата, които не са основани на обективни съображения относно професионалните качества на икономическите оператори, доколкото са пропорционални на преследваната цел. Съгласно практиката на Съда обаче (Решение от 3 март 2005 г. по дело *Fabricom*, C-21/03 и C-34/03, *Recueil*, стр. I-1559 и Решение от 15 май 2008 г. по дело *SECAP и Santorso*, C-147/06 и C-148/06, Сборник, стр. I-3565) правото на Съюза не допуска национална правна уредба, която предвижда автоматично изключване на оператор от участие в процедура за възлагане на обществена поръчка, автоматично отхвърляне на оферти или прилагането на мерки, които са несъразмерни спрямо преследваната цел. Според запитващата юрисдикция разглежданата национална разпоредба обаче не само се прилага автоматично, но освен това надхвърля необходимото за постигане на целта за защита на преследвания обществен интерес, който се изразява в изключването на действително ненадеждните икономически оператори.
- 15 При тези обстоятелства *Krajowa Izba Odwoławcza* решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Следва ли член 45, параграф 2, [първа алинея,] буква г) от Директива 2004/18 [...] — който гласи, че всеки икономически оператор може да бъде изключен от участие в процедура за възлагане на поръчка, когато този икономически оператор е виновен за сериозно

професионално нарушение, доказано с всяко средство, с което могат да си послужат възлагащите органи, във връзка с член 53, параграф 3 и член 54, параграф 4 от Директива 2004/17 [...] — да се тълкува в смисъл, че като такова сериозно професионално нарушение може да се квалифицира случай, в който съответният възлагащ орган е прекратил или е развалил сключен с определен икономически оператор предходен договор за обществена поръчка или се е отказал от изпълнението на договора поради причини, за които отговаря икономическият оператор, при положение че прекратяването, развалянето, или отказът от договора са извършени в рамките на 3 години преди откриването на текущата процедура за възлагане на обществената поръчка и че стойността на неизпълнената част от обществената поръчка възлиза на най-малко 5 % от общата стойност на поръчката?

- 2) При отрицателен отговор на първия въпрос, в случай че на дадена държава членка е разрешено да въведе други, различни от посочените в член 45 от Директива 2004/18 [...] основания за изключване от участие в процедура за възлагане на обществена поръчка — които тази държава членка счита за оправдани с оглед на защитата на обществен интерес, на законните интереси на възлагащите органи, както и за запазване на лоялната конкуренция между икономическите оператори, — съвместимо ли е с тази директива и с Договора за функциониране на Европейския съюз възлагащият орган да изключи от процедурата за възлагане на обществената поръчка икономически оператор, спрямо когото е прекратил или развалил сключен с него предходен договор за обществена поръчка или се е отказал от изпълнението на договора поради обстоятелства, за които същият икономически оператор отговаря, ако прекратяването, развалянето или отказът от договора са извършени в рамките на 3 години преди откриване на процедурата за възлагане на обществената поръчка и стойността на неизпълнената част от поръчката възлиза на най-малко 5 % от общата стойност на поръчката?“.

По преюдициалните въпроси

Относно компетентността на Съда

- 16 Poczta Polska изтъква, че Krajowa Izba Odwoławcza не е юрисдикция по смисъла на член 267 ДФЕС, тъй като обединява съдебни и консултативни функции.
- 17 В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда, за да се прецени дали запитващият орган притежава качеството на юрисдикция по смисъла на член 267 ДФЕС — въпрос, уреден единствено от правото на Съюза, — Съдът взема предвид съвкупност от обстоятелства, а именно дали органът е законоустановен, дали е постояннодействащ, дали юрисдикцията му е задължителна, дали производството е състезателно, дали той прилага правни норми и дали е независим (вж. Решение от 17 септември 1997 г. по дело Dorsch Consult, C-54/96, Recueil, стр. I-4961, точка 23 и Решение от 19 април 2012 г. по дело Grillo Star, C-443/09, точка 20 и цитираната съдебна практика).
- 18 В случая трябва да се констатира, че видно от представената пред Съда преписка, Krajowa Izba Odwoławcza — орган, създаден със Закона за обществените поръчки, комуто е възложена изключителната компетентност да разглежда като първа инстанция спорове между икономически оператори и възлагащи органи и чието действие е уредено с членове 172—198 от този закон, е юрисдикция по смисъла на член 267 ДФЕС, когато изпълнява правомощията си по тези разпоредби, какъвто е случаят в спора по главното производство. Фактът, че по силата на други разпоредби на този орган могат да се възложат консултативни функции, е без значение в това отношение.

По допустимостта

- 19 Полското правителство поддържа, че преюдициалното запитване е недопустимо, тъй като е хипотетично и по същество е насочено към това да се определи дали разглежданата по главното производство национална норма съответства на разпоредбите на Директива 2004/18, а не да се получи тълкуване на правото на Съюза с цел изясняването на предмета на спора, който трябва да се разреши въз основа на националното право. В рамките на производството за преюдициално запитване обаче Съдът не бил компетентен да преценява съответствието на националното законодателство с правото на Съюза, нито да тълкува националните правни норми.
- 20 В това отношение трябва да се посочи, от една страна, че запитващата юрисдикция не иска от Съда да преценява съответствието на въпросното национално законодателство с правото на Съюза, нито да тълкува това законодателство. Тя иска единствено тълкуване на нормите на Съюза в областта на обществените поръчки, за да прецени дали трябва да остави без приложение в спора по главното производство член 24, параграф 1, точка 1. а) от Закона за обществените поръчки. От друга страна, трябва да се констатира, че поставените въпроси са от значение за решаването на спора, тъй като дружеството Poczta Polska е отменило възлагането на спорната поръчка, с мотива че съгласно посочената национална разпоредба икономическите оператори, чиито оферти са били избрани, задължително е трябвало да бъдат изключени от процедурата.
- 21 При тези обстоятелства преюдициалното запитване е допустимо и следователно трябва да се даде отговор на поставените въпроси.

По първия въпрос

- 22 С този въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 45, параграф 2, първа алинея, буква г) от Директива 2004/18 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която предвижда, че е налице сериозно професионално нарушение, което води до автоматично изключване на съответния икономически оператор от текуща процедура за възлагане на обществена поръчка, когато възлагащият орган е прекратил или е развалил предходен договор за обществена поръчка, сключен с посочения икономически оператор, или се е отказал от изпълнението на договора, поради обстоятелства, за които последният отговаря, при положение че прекратяването, развалянето или отказът от договора са извършени в рамките на 3 години преди откриването на текущата процедура за възлагане на обществената поръчка и че стойността на неизпълнената част от обществената поръчка възлиза на най-малко 5 % от общата стойност на поръчката.
- 23 Като се имат предвид определени становища, представени от полското правителство в съдебното заседание пред Съда, съгласно които случай като този по главното производство, който попада в обхвата *ratione materiae* на Директива 2004/17, трябва да се преценява единствено в рамките на тази директива, следва да се подчертае, че, съгласно констатациите на запитващата юрисдикция, самият национален законодател е посочил, че при приемането на член 24, параграф 1, точка 1. а) от Закона за обществените поръчки, въз основа на който засегнатите дружества са били изключени от процедурата за възлагане на обществена поръчка в делото по главното производство, той се е основал на член 45, параграф 2, първа алинея, буква г) от Директива 2004/18. Освен това член 53, параграф 3 и член 54, параграф 4 от Директива 2004/17 препращат изрично именно към този член 45.

- 24 Следователно е очевидно, че Република Полша е използвала възможността, предоставена от посочените разпоредби на Директива 2004/17, и е въвела в националната правна уредба основанията за изключване, предвидено в член 45, параграф 2, първа алинея, буква г) от Директива 2004/18.
- 25 Трябва да се констатира, че член 45, параграф 2, първа алинея, буква г) от Директива 2004/18, за разлика от разпоредбите относно основанията за изключване, предвидени в същата алинея, букви а), б), д) и е), не препраща към националните законови и подзаконови актове, а втората алинея от същия параграф 2 предвижда, че държавите членки определят условията за неговото прилагане в съответствие с националното си право и при спазване на законодателството на Съюза.
- 26 Следователно понятието „сериозно професионално нарушение“, посочено в споменатия член 45, параграф 2, първа алинея, буква г), може да бъде определено и уточнено в националното право при спазване обаче на правото на Съюза.
- 27 В това отношение трябва да се посочи, че както правилно изтъква полското правителство, понятието „сериозно професионално нарушение“ обхваща всяко виновно поведение, което оказва влияние върху професионалната благонадеждност на съответния оператор, а не само нарушенията на нормите за професионална етика, в строгия смисъл, на професията, към която принадлежи този оператор, които се установяват от предвидения в рамките на тази професия дисциплинарен орган или със съдебно решение, което има сила на пресъдено нещо.
- 28 Всъщност член 45, параграф 2, първа алинея, буква г) от Директива 2004/18 дава право на възлагащите органи да докажат наличието на професионално нарушение с всяко средство, с което могат да си послужат. Освен това, за разлика от буква в) на същата алинея, не се изисква съдебно решение, което има сила на пресъдено нещо, за да се докаже професионално нарушение по смисъла на разпоредбата по буква г) от посочената алинея.
- 29 Следователно неспазването от икономическия оператор на договорните му задължения може по принцип да се счита за професионално нарушение.
- 30 Все пак понятието „сериозно нарушение“ трябва да се разбира като отнасящо се по правило до поведение на съответния икономически оператор, което разкрива умишъл или груба небрежност от негова страна. Така всяко неправилно или неточно изпълнение или липса на изпълнение на договор или на част от него може евентуално да доказва ограничена професионална компетентност на съответния икономически оператор, но не може да се приравни автоматично на сериозно нарушение.
- 31 Освен това доказването на наличието на „сериозно нарушение“ по принцип изисква извършването на конкретна и индивидуална преценка на поведението на съответния икономически оператор.
- 32 Разглежданата в главното производство национална правна уредба обаче задължава възлагащия орган да изключи от процедурата за възлагане на обществена поръчка икономически оператор в случаите, когато възлагащият орган е прекратил или е развалил договор, сключен с този икономически оператор в рамките на предходна обществена поръчка, поради обстоятелства, за които операторът „отговаря“.
- 33 В това отношение следва да се посочи, че като се имат предвид характеристиките, присъщи на националните правни системи в областта на отговорността, понятието „обстоятелства, за които отговаря [икономическият оператор]“ е много широко и може да обхваща ситуации, които далеч надхвърлят хипотезата на поведение на съответния икономически оператор, което разкрива умишъл или груба небрежност от негова страна. Член 54, параграф 4, първа алинея от

Директива 2004/17 обаче препраща към възможността да се приложат основанията за изключване, посочени в член 45 от Директива 2004/18 „при предвидените в него условия“, поради което понятието „сериозно нарушение“ в посочения в точка 25 от настоящото решение смисъл не може да се замени с понятието „обстоятелства, за които отговаря“ съответният икономически оператор.

- 34 Освен това самата правна уредба, разглеждана в главното производство, определя критериите, въз основа на които по-ранно поведение на даден икономически оператор задължава съответния възлагащ орган да изключи автоматично този оператор от новооткрита процедура за възлагане на обществена поръчка, без да оставя възможност на този възлагащ орган да прецени във всеки конкретен случай тежестта на твърдяното виновно поведение на посочения икономически оператор при изпълнението на предходната поръчка.
- 35 Следователно трябва да се констатира, че разглежданата в главното производство правна уреда не се ограничава до това да очертае общата рамка на приложение на член 45, параграф 2, първа алинея, буква г) от Директива 2004/18, а налага в това отношение на възлагащите органи императивни условия и изводи, които трябва да се направят автоматично при определени обстоятелства, като по този начин превишава свободата на преценка, с която разполагат държавите членки съгласно член 45, параграф 2, втора алинея от тази директива относно уточняването на условията за прилагане на основанията за изключване, предвидено в същия параграф 2, първа алинея, буква г), при спазване на правото на Съюза.
- 36 Предвид всички гореизложени съображения на първия въпрос трябва да се отговори, че член 45, параграф 2, първа алинея, буква г) от Директива 2004/18 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която предвижда, че е налице сериозно професионално нарушение, което води до автоматично изключване на съответния икономически оператор от текуща процедура за възлагане на обществена поръчка, когато възлагащият орган е прекратил или е развалил предходен договор за обществена поръчка, сключен с този икономически оператор, или се е отказал от изпълнението на договора поради обстоятелства, за които последният отговаря, при положение че прекратяването, развалянето или отказът от договора са извършени в рамките на 3 години преди откриването на текущата процедура за възлагане на обществената поръчка и че стойността на неизпълнената част от предходната обществена поръчка възлиза на най-малко 5 % от общата стойност на тази поръчка.

По втория въпрос

- 37 С този въпрос, който се поставя, ако отговорът на първия въпрос е отрицателен, се иска по същество да се установи дали принципите и нормите на правото на Съюза в областта на обществените поръчки обосновават — с оглед на защитата на обществения интерес, на законните интереси на възлагащите органи, както и на запазването на лоялната конкуренция между икономическите оператори — национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която задължава възлагащия орган да изключи автоматично от процедура за възлагане на обществена поръчка икономически оператор в хипотеза като посочената в първия въпрос.
- 38 В това отношение, макар от член 54, параграф 4 от Директива 2004/17 несъмнено да следва, че възлагащите органи могат да определят критерии за качествен подбор в допълнение към основанията за изключване, изброени в член 45 от Директива 2004/18, в съответствие с постоянната практика на Съда посоченият член 45, параграф 2 от последната директива изброява изчерпателно основанията, които могат да обосноват изключването на даден икономически оператор от участие в процедура за възлагане на обществена поръчка поради съображения, основани на обективни обстоятелства, които са свързани с професионалните му качества, и следователно тази разпоредба не допуска държавите членки да допълват

съдържащия се в нея списък с други основания за изключване, базиращи се на критерии, свързани с професионалната годност (вж. Решение от 9 февруари 2006 г. по дело *La Cascina* и др., C-226/04 и C-228/04, *Recueil*, стр. I-1347, точка 22, Решение по дело *Michaniki*, посочено по-горе, точка 43 и решение от 15 юли 2010 г. по дело *Bâtiments et Ponts Construction* и *WISAG Produktionservice*, C-74/09, *Recueil*, стр. I-7271, точка 43).

- 39 Само когато съответното основание за изключване не е свързано с професионалните качества на икономическия оператор и поради това не попада в това изчерпателно изброяване, може да се предвиди евентуална допустимост на това основание от гледна точка на принципите или на другите норми на правото на Съюза в областта на обществените поръчки (вж. в това отношение Решение по дело *Fabricom*, посочено по-горе, точки 25—36, Решение по дело *Michaniki*, посочено по-горе, точки 44—69 и Решение от 19 май 2009 г. по дело *Assitur*, C-538/07, *Сборник*, стр. I-4219, точки 21—33).
- 40 В настоящия случай обаче член 24, параграф 1, точка 1. а) от Закона за обществените поръчки предвижда основание за изключване, свързано с професионалната годност на съответния икономически оператор, както потвърждава посоченият в точки 10 и 23 от настоящото решение факт, че полският законодател се позовава на член 45, параграф 2, първа алинея, буква г) от Директива 2004/18 в подкрепа на приемането на тази национална разпоредба. Поради това такова основание за изключване, което, както следва от отговора на първия въпрос, излиза извън рамката на изчерпателното изброяване по тази първа алинея, също не е допустимо от гледна точка на принципите и на останалите норми на правото на Съюза в областта на обществените поръчки.
- 41 Следователно на втория въпрос трябва да се отговори, че принципите и нормите на правото на Съюза в областта на обществените поръчки не обосновават — с оглед на защитата на обществения интерес, на законните интереси на възлагащите органи, както и на запазването на лоялната конкуренция между икономическите оператори — национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която задължава възлагащия орган да изключи автоматично от процедура за възлагане на обществена поръчка икономически оператор в хипотеза като посочената в отговора на първия преюдициален въпрос.

По действието на настоящото съдебно решение във времето

- 42 В проведеното съдебно заседание пред Съда полското правителство иска от него да ограничи действието във времето на настоящото съдебно решение, в случай че Съдът тълкува член 45, параграф 2, първа алинея, буква г) от Директива 2004/18 в смисъл, че тази разпоредба не допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство.
- 43 В подкрепа на искането си полското правителство изтъква твърдения неясен характер на тази разпоредба на правото на Съюза, която още не е тълкувана от Съда, както и риска, че такова тълкуване може да доведе до тежки икономически последици на национално равнище.
- 44 Във връзка с това следва да се припомни, че тълкуването, което дава Съдът на норма на правото на Съюза при упражняване на компетентността си по член 267 ДФЕС, уточнява и изяснява значението и приложното поле на тази норма, както тя трябва или е трябвало да се разбира и прилага от момента на нейното влизане в сила, и че Съдът може да ограничи единствено по изключение, въз основа на присъщия на правния ред на Съюза общ принцип на правна сигурност, възможността всяко заинтересовано лице да се позове на разпоредба, на която той е дал тълкуване, за да оспори основани на добросъвестност правоотношения (вж. в този смисъл Решение от 10 май 2012 г. по дело *Santander Asset Management SGIIC* и др., C-338/11—C-347/11, точки 58 и 59 и Решение от 18 октомври 2012 г. по дело *Mednis*, C-525/11, точки 41 и 42).

- 45 По-конкретно Съдът е прибегвал до това разрешение само при точно определени обстоятелства, а именно когато е съществувал риск от тежки икономически последици, дължащи се преди всичко на големия брой правоотношения, установени добросъвестно въз основа на считаната за валидно действаща правна уредба, и когато лицата и националните власти са били подтикнати към несъобразено с правото на Съюза поведение поради обективна и значителна несигурност по отношение на обхвата на разпоредбите на правото на Съюза — несигурност, за която евентуално е допринесло същото поведение, възприето от други държави членки или от Европейската комисия (вж. по-специално Решение по дело *Santander Asset Management SGIIC* и др., посочено по-горе, точка 60 и Решение по дело *Mednis*, посочено по-горе, точка 43).
- 46 Що се отнася до твърдяното наличие на обективна и значителна несигурност относно обхвата на съответните разпоредби от правото на Съюза, не може да се приеме, че е налице такава в делото по главното производство. Всъщност, от една страна, хипотезата на „сериозно професионално нарушение“ по смисъла на член 45, параграф 2, първа алинея, буква г) от Директива 2004/18 очевидно не обхваща предвиденото в член 24, параграф 1, точка 1. а) от Закона за обществените поръчки основание за изключване. От друга страна, от добре установената съдебна практика към момента на приемане на тази национална разпоредба следва, че такова основание за изключване не може да се обоснове от принципите или от другите норми на правото на Съюза в областта на обществените поръчки.
- 47 Що се отнася до финансовите последици, които биха могли да произтекат за държавата членка от постановено решение на Съда по преюдициално запитване, те сами по себе си не оправдават ограничаването на действието на това решение във времето (Решение по дело *Santander Asset Management SGIIC* и др., посочено по-горе, точка 62 и Решение по дело *Mednis*, посочено по-горе, точка 44).
- 48 Следва да се посочи, че при всички положения полското правителство не е представило никакви данни, които позволяват на Съда да прецени наличието на риск от тежки икономически последици за Република Полша от настоящото съдебно решение.
- 49 Следователно няма основание за ограничаване на действието на настоящото решение във времето.

По съдебните разноски

- 50 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

- 1) Член 45, параграф 2, първа алинея, буква г) от Директива 2004/18/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 година относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки за строителство, доставки и услуги трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която предвижда, че е налице сериозно професионално нарушение, което води до автоматично изключване на съответния икономически оператор от текуща процедура за възлагане на обществена поръчка, когато възлагащият орган е прекратил или е развалил предходен договор за обществена поръчка, сключен с този икономически оператор, или се е отказал от изпълнението на договора поради обстоятелства, за които последният отговаря, при положение че прекратяването, развалянето или

отказът от договора са извършени в рамките на 3 години преди откриването на текущата процедура за възлагане на обществената поръчка и че стойността на неизпълнената част от предходната обществена поръчка възлиза на най-малко 5 % от общата стойност на тази поръчка.

- 2) **Принципите и нормите на правото на Съюза в областта на обществените поръчки не обосновават — с оглед на защитата на обществения интерес, на законните интереси на възлагащите органи, както и на запазването на лоялната конкуренция между икономическите оператори — национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която задължава възлагащия орган да изключи автоматично от процедура за възлагане на обществена поръчка икономически оператор в хипотеза като посочената в отговора на първия преюдициален въпрос.**

Подписи